

Ocena rozprawy doktorskiej mgr Amandy Marii Kostro pt.: Ocena funkcjonalna pacjentów poddanych usprawnieniu rehabilitacyjnemu z powodu gonartrozy w świetle badań klinicznych i posturograficznych

1. Choroba zwyrodnieniowa stawów jest złożonym stanem klinicznym uwarunkowanym zespołem zjawisk patofizjologicznych. Choroba prowadzi do niewydolności czynnościowej układu ruchu, przede wszystkim stawów. Jej następstwem jest upośledzenie czynności ruchowych, niestabilność objętych procesem chorobowym stawów i niepełnosprawność. Mimo, że procesy patofizjologiczne umiejscawiają się przede wszystkim w stawach, głównie dotycząc chrząstek to choroba ma wymiar ogólnoustrojowy. Może przykładowo być powodem depresji wynikającej z wyłączenia chorego z dotychczas pełnionych funkcji rodzinnych, zawodowych i społecznych. Mimo coraz pełniejszego poznawania patomechanizmów choroby zwyrodnieniowej stawów ciągle stanowi ona trudny i nie zawsze zrozumiały obszar nauk medycznych. W dużym uproszeniu można powiedzieć, że jest ona wynikiem dysproporcji pomiędzy obciążeniem stawów a ich dynamiczną zdolnością do dostosowania się do tego obciążenia. Niezależnie od rozważań patofizjologicznych, choroba zwyrodnieniowa stawów jest trudnym i złożonym wyzwaniem dla lekarza. Jest stanem częstym, przewlekłym, znacznie upośledzającym jakość życia chorego i stosunkowo bardzo opornym na znane i dostępne metody terapeutyczne. Dlatego wybór tematu rozprawy doktorskiej uważam za bardzo trafny, potrzebny i zgodny z aktualnym stanem nauk medycznych. Co więcej, wyrażam uznanie dla ukierunkowania badań Doktorantki na zagadnienie kliniczne, które bezpośrednio lub pośrednio spotyka tak wielu lekarzy w swojej pracy z chorymi i często napotyka trudności na właściwe ustalenie strategii leczniczej dla konkretnego pacjenta.

2. Pracę rozpoczyna wstęp, który jest napisany bardzo dobrze. Omawia on na początku zagadnienia równowagi i stabilności w ocenie postawy ciała. Jest to problem chyba zbyt często niedoceniany a nawet mniej znany przez lekarzy. Kolejne części wstępu omawiają chorobę zwyrodnieniową stawów ze szczególną uwagą skupioną na chorobie zwyrodnieniowej stawu kolanowego. Formułując założenia i cele pracy Doktorantka wskazuje na potrzebę całościowego spojrzenia (i oceny obiektywnymi metodami) na zdolność utrzymania prawidłowej postawy ciała i równowagi u chorych z uszkodzeniem, wywołanym przez chorobę zwyrodnieniową, stawów kolanowych. Zastosowanie badania posturograficznego i funkcjonalnego badania klinicznego pozwala na obiektywny wgląd w stan wspomnianych zaburzeń. Praca miała na celu uzyskanie odpowiedzi na następujące pytania: czy u pacjentów z chorobą zwyrodnieniową stawu kolanowego występują zaburzenia równowagi i jakie znajdują odzwierciedlenie w wynikami pomiarów oraz czy rehabilitacja (i jaka jej metoda) przynosi korzystną poprawę zdolności utrzymywania równowagi przez pacjenta i poprawę jego funkcjonalności. Nie ulega wątpliwości, że wymienione cele są niezwykle ważne i przydatne w pracy klinicznej.

Badaniami objęto dwie grupy osób – kontrolną złożoną z osób zdrowych (41 osób) i badaną – zawierającą pacjentów z rozpoznaniem choroby zwyrodnieniowej stawów kolanowych (125 osób). Dodatkowo, grupę osób chorych podzielono na trzy podgrupy poddane odmiennej terapii. Osoby objęte badaniem były starannie dobrane co zapewnia większą wiarygodność uzyskanych wyników. W pracy przedstawiono szczegółową charakterystykę wszystkich grup objętych badaniem. Zakres badań był szeroki, obejmował m.in. wywiad lekarski, zebranie danych demograficzno-socjalnych, ocenę aktywności fizycznej oraz manualną ocenę stawu kolanowego. Wykonano teksty na macie tensometrycznej.

Uzyskane wyniki analizowano zestawiając grupę kontrolną z grupą badaną i podgrupami osób chorych. Oceniano także wpływ różnych rodzajów terapii na wyniki uzyskane u chorych przed i po zastosowaniu leczenia (przez 6 tygodni). Pracę kończy obszerna, napisana bardzo kompetentnie dyskusja oraz wnioski podsumowujące wyniki. Za szczególnie ważne stwierdzenia uważam wskazanie na ocenę posturograficzną jako miarodajną, czułą i obiektywną metodę oceny zaburzeń równowagi u pacjentów z chorobą zwyrodnieniową stawów kolanowych. Kolejną istotną obserwacją jest potwierdzenie efektywności terapii (najlepiej z zastosowaniem równoczesnym wkładek i ćwiczeń) na oceniane wskaźniki a także na redukcję bólu.

3. Prace przeczytałem z uznaniem i przyjemnością, czym nie jestem zaskoczony bowiem rozprawa powstała w renomowanym ośrodku naukowym kierowanym przez p. prof. dr hab. n. med. Annę Kuryliszyn-Moskał. Nie mam uwag krytycznych. Za szczególną wartość rozprawy uważam udokumentowanie w sposób obiektywny korzyści z 6 tygodniowej terapii i wskazanie metod obiektywnej oceny stanu chorego. Jest to szczególnie ważne w codziennej praktyce lekarskiej, ponieważ dolegliwości (różnego rodzaju) spowodowane chorobą zwyrodnieniową stawów są trudne do oceny i zależą od wielu czynników subiektywnych. Z drugiej strony wiadomo, że dolegliwości w stosunkowo małym stopniu korelują ze zmianami stwierdzanymi w badaniach obrazowych, które są najczęstszą metodą pomocniczą rozpoznawania omawianej choroby. Za dużą wartość pracy uważam samodzielne jej wykonanie przez Doktorantkę. Oczywiście, należy przyjmować, że wszystkie rozprawy doktorskie są dziełem doktorantów, ale trudno wymagać aby klinicysta oceniał wyniki badań histopatologicznych, badań obrazowych, czy dokonywał pomiarów wskaźników laboratoryjnych. W przypadku

oceniaanej rozprawy jest ona dziełem Kandydatki w prawie „każdym calu”.

Za duży walor pracy uważam jest przejrzystość mimo dużej objętości. Doktorantka prowadzi przemyślany i racjonalny, ale też i w miarę skondensowany, wywód od pierwszych stron rozprawy do przedstawienia ograniczeń mogących wpływać na interpretację wyników. To wielka zaleta pracy, potwierdzająca, że Kandydatka starannie przemyślała i napisała, a nie tylko wykonała pracę.

4. Dziękuję za powierzenie mi oceny pracy. Gratuluje p. mgr Amandzie Marii Kostro wykonania wielce udanej rozprawy oraz gratuluje p. prof. dr hab. n. med. Annie Kuryliszyn-Moskal promotorowi. Powtórzę, znane od dawna powiedzenie, padające podczas obron doktoratu „doktorant świeci światłem odbitym”.
5. Stwierdzam, że rozprawa doktorska mgr Amandy Marii Kostro spełnia warunki określone w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595, z późn. zm.). Przedkładam uprzejmie Wysokiemu Senatowi Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku wniosek o dopuszczenie Doktorantki do dalszych etapów przewodu doktorskiego. Uwzględniając znaczną oryginalność przeprowadzonych badań, ich kompleksowość i staranne wykonanie przedkładam wniosek o wyróżnienie rozprawy doktorskiej.

(Eugeniusz J. Kucharz)

